

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Jordbruksföretag i Lantbruksregistret och företagsregistret. Klassificering, sysselsättning och kombinationsverksamhet 2016

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Jordbrukets struktur

Produktkod

JO0106

Referenstid

2016

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Jordbruksverket
Kontaktinformation	Ylva Olsson
E-post	ylva.olsson@jordbruksverket.se
Telefon	036-15 64 10

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	6
2.3.1	Urvalsförfarande.....	6
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	8
2.4	Insamlingsförfarande.....	8
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	8
2.4.2	Mätning.....	8
2.4.3	Bortfallsuppföljning	8
2.5	Bearbetningar.....	9
2.6	Granskning.....	10
2.6.1	Granskning under insamlingen	10
2.6.2	Granskning av mikrodata	10
2.6.3	Granskning av makrodata	10
2.6.4	Granskning av redovisning	10
2.7	Skattningsförfarande	10
2.7.1	Principer och antaganden	10
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	10
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	11
2.7.4	Röjandekontroll	20
3	Genomförande	20
3.1	Kvantitativ information.....	20
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	20

1 Statistikens sammanhang

Det finns olika statistik som redovisar antal jordbruksföretag och sysselsatta inom jordbruket. Statistiken baseras på olika register och undersökningar samt att definitionerna skiljer sig mellan registren. Registren är Lantbruksregistret (LBR), Företagsdatabasen (FDB) och Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I detta Statistiska meddelande (SM) redovisas skillnader och likheter mellan registren.

I kvalitetsdeklarationen som finns till varje SM beskrivs kvaliteten och i detta dokument beskrivs framtagning av SM.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

I statistiken redovisas antal företag och antal sysselsatta.

2.2 Ramförfarande

Som ram används information från de olika registren på följande vis:

- samtliga företag inklusive personer i LBR
- samtliga företag i FDB som har jordbruksverksamhet i någon av de fem första branscherna, alltså en SNI-kod som börjar på 01 "Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill"
- samtliga ordinarie företag och kombinatörsföretag i RAMS med SNI-kod som börjar på 01.

Definitionerna av vad som är ett jordbruksföretag, vilka som är sysselsatta samt hur typ av driftsinriktning bestäms skiljer sig mellan registren. Mer detaljerad information för respektive register redovisas nedan:

Lantbruksregistret, LBR

Populationen i LBR följer delvis EU regleringen (EG) nr 1166/2008 krav på hur ett jordbruksföretag ska definieras.

För att ingå i Lantbruksregistrets population över jordbruksföretag krävs följande:

- brukar sammanlagt mer än 2,0 hektar åkermark eller
- brukar sammanlagt minst än 5,0 hektar jordbruksmark eller
- innehade djurbesättning en referensdag i juni aktuellt år som omfattade minst
  - 10 nötkreatur eller
  - 10 sugor eller
  - 50 grisar eller
  - 20 får och lamm eller
  - 1 000 höns (inklusive kycklingar)

Driver yrkesmässig trädgårdsodling om minst:

- 2 500 kvadratmeter frilandsareal eller
- 200 kvadratmeter växthusyta

De jordbruksföretag som uppfyller kraven på att ingå i LBR ska vara de som i bästa möjliga mån ska tillfredsställa både uppgiftslämnare och användare. Om gränserna för att ingå sätts för lågt kommer flera mindre företag med i undersökningen som inte anses tillföra något väsentligt till statistiken. Dessutom minskas uppgiftslämnarbördan om gränserna inte sätts för lågt. Om gränsen istället sätts alltför högt kommer företag att falla bort, vilket i sin tur skulle påverka statistikens kvalitet negativt.

LBR baseras till stor del på strukturundersökningarna (FSS) som regleras av EU genom Rådets förordning (EG) nr 1166/2008 om undersökningar om jordbrukets struktur och en undersökning om produktionsmetoder inom jordbruket samt om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 571/88. Undersökningarna genomförs i samtliga EU-länder och medfinansieras av EU-kommissionen (DG-AGRICULTURE). Denna förordning innebär att undersökningen genomförs vart tredje år från 2010. År 2010 genomfördes undersökningen som en total undersökning av strukturen i jordbruket, medan undersökningen fick genomföras som en urvalsundersökning år 2013 och 2016.

De år som strukturundersökningarna genomförs samordnas de med de årliga djurräkningar som samtliga medlemsländer måste genomföra i enlighet med EU förordningen (EG) nr 1165/2008. Statistiken i LBR är jämförbar med övriga EU-länders jordbruksstatistik.

Förutom EU:s krav finns nationella statistiska krav på att uppdatera populationen av jordbruksföretag i Lantbruksregistret (LBR) och utifrån det publicera officiell statistik enligt Lagen (2001:99) om den officiella statistiken och Förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Publicering av statistik avseende grödor, arealer och djur för samtliga jordbruksföretag i landet ingår inom den officiella jordbruksstatistiken.

Företagsdatabasen, FDB

FDB däremot följer bland annat EU regleringen (EG) nr 177/2008 krav som innebär att samtliga institutionella enheter (företag, organisationer, enskilda firmor, handelsbolag m.fl.) inom både privata och offentliga sektorn som bedriver någon form av ekonomisk verksamhet ska finnas med i registret. I FDB finns sju olika objekttyper varav juridisk enhet är en. De juridiska enheterna ansvarar för de institutionella enheterna och omfattar:

- Alla juridiska personer (exklusive dödsbon)
- Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet

- Fysiska personer som har inregistrerad firma
- Utländska fysiska personer ej bosatta i Sverige som bedriver näringsverksamhet i Sverige
- Dödsbon som är arbetsgivare och/eller momsregistrerade och/eller F-skatteregistrerad

Enligt följande riksdagsbeslut från 1963 har SCB i uppdrag att föra ett register över samtliga företag och deras arbetsställen.

- SFS 1984:692 Förordningen om det allmänna företagsregistret,
- SFS 1984:533 Lagen om arbetsställesnummer,
- SFS 2009:400 24 kap 8 paragrafen offentlighets- och sekretesslagen,
- SFS 2001:99 Lagen om den officiella statistiken,
- SFS 2001:100 Förordningen om den officiella statistiken.

I FDB klassificeras företag utefter svensk näringsgrensindelning (SNI 2007) som baseras på verksamhetens omsättning. SNI-koden/erna sätts i samband med registrering av företaget. För att klassificeras som ett jordbruksföretag, d.v.s. SNI 01, krävs därför att verksamheten har ekonomisk betydelse. För att klassificera primär aktivitet för företag som registrerat flera verksamheter utgår man efter den av verksamheterna som har högst omsättning.

Efter Sveriges inträde i Europeiska Unionen (EU) har en anpassning skett till EU-förordningar rörande ekonomisk statistik och företagsregister för statistiska ändamål. FDB:s innehåll regleras numera i Europaparlamentets och Rådets förordning (EG):

- (EG) nr 177/2008 om inrättande av en gemensam ram för företagsregister för statistiska ändamål.
- Nr 696/93 föreskriver de enheter som ska användas för observation och analys av produktionssystemet inom gemenskapen.
- Nr 1893/2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen NACE rev. 2 (SNI 2007)

Det tidigare Företagsregistret döptes om till Företagsdatabasen ett par år efter Sveriges inträde i EU just för att markera det utökade innehållet.

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS

RAMS huvudsyfte är att mäta befolkningens sysselsättning.

Målpopulationen i RAMS utgörs av de personer som enligt lagar och förordningar borde ha varit folkbokförda i Sverige 31/12 aktuellt år och som har förvärvsarbetat. Rampopulationen består av personer som är folkbokförda enligt registret över totalbefolkningen, RTB,

31/12 aktuellt år och som haft kontrolluppgifter¹ eller deklarerat för näringsverksamhet.

I rapporten, JO 34 SM 1801, ingår samtliga företag med verksamhet inom SNI 0111-0170 som under året utgett minst en kontrolluppgift för anställda eller som deklarerat för näringsverksamhet. I rapporten ingår både "ordinarie" företag och kombinatörsföretag.

- Ordinarie företag:
På samtliga ordinarie företag finns minst en person som har sin huvudsakliga sysselsättning² i november månad, dvs. minst en som klassificerats som förvärvsarbetande på företaget. Det kan vara antingen en anställd via kontrolluppgift eller en egen företagare som klassificerats som förvärvsarbetande (dvs. deklarerat aktiv³ näringsverksamhet) och har verksamheten som sin huvudsakliga sysselsättning. Samtliga egna företagare har deklarerat aktiv näringsverksamhet bland de ordinarie företagen.
- Kombinatörsföretag:
I utdraget från RAMS valde vi att även ta med de företag som är så kallade kombinatörsföretag. På dessa jordbruksföretag finns det ingen som har sin huvudsakliga sysselsättning men samtliga företag har minst en person som fått kontrolluppgifter eller deklarerat näringsverksamhet. Dock har de personerna en högre novemberinkomst från ett annat företag. Dessa personer är så kallade kombinatörer. Verksamheten kan vara både aktiv eller passiv.

RAMS regleras inte av någon EU-förordning men eftersom registret baseras på flertalet administrativa register som i sin tur regleras av EU-förordningar påverkas RAMS indirekt av de EU-regleringarna.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

I LBR har hela populationen använts vid matchningen med FDB och RAMS. FDB i sig är ett totalregister som inte gör något urval, samtliga institutionella enheter (företag, organisationer, enskilda firmor, handelsbolag m.fl.) som bedriver någon form av ekonomisk verksamhet, oavsett om de tillhör den privata eller den offentliga

---

¹ Arbetsgivare ska årligen lämna kontrolluppgifter om sina anställda till Skatteverket om bl.a. utbetald lön och avdragen skatt.

² Ingen större ekonomisk inkomst från annat företag/verksamhet i november månad.

³ För att betraktas som aktiv skall den skattskyldige ha ägnat sig åt verksamheten i en omfattning som motsvarar minst en tredjedel (ca 500 timmar) av en anställning på heltid.

sektorn ingår. Till denna undersökning användes samtliga företag med någon verksamhet inom SNI-kod 01 jordbruk. Då ett företag kan ha flera verksamhetsinriktningar kontrollerades upp till och med fem branscher.

SNI-koden, näringsgrenskoden, ska beskriva företagens verksamhet enligt den gällande standarden för svensk näringsgrensindelning, SNI 2007. SNI 2007 följer EU:s näringsgrensindelning NACE. Strukturen i SNI består av fem nivåer⁴. I avdelning A ingår jordbruk, skogsbruk och fiske. Dessa är uppdelade i huvudgrupperna 01 Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill, 02 skogsbruk och 03 Fiske och vattenbruk. Varje huvudgrupp är uppdelad i Grupp, Undergrupp och Detaljgrupp. Nedan i tablå A visas detaljgrupp för 01 Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill.

Tablå A

Detaljgrupp	Benämning
01.110	Odling av spannmål (utom ris), baljväxter och oljeväxter
01.120	Odling av ris
01.131	Potatisodling
01.132	Sockerbetsodling
01.133	Odling av grönsaker (köksväxter) på friland
01.134	Odling av grönsaker (köksväxter) i växthus
01.135	Svampodling m.m.
01.140	Odling av sockerrör
01.150	Odling av tobak
01.160	Odling av fiberväxter
01.191	Odling av prydnadsväxter i växthus
01.199	Odling av övriga ett- och tvååriga växter
01.210	Odling av druvor
01.220	Odling av tropiska och subtropiska frukter
01.230	Odling av citrusfrukter
01.240	Odling av kärnfrukter och stenfrukter
01.250	Odling av andra frukter och bär samt nötter
01.260	Odling av oljehaltiga frukter
01.270	Odling av växter för dryckesframställning
01.280	Odling av kryddväxter, drog- och medicinalväxter
01.290	Odling av andra fleråriga växter
01.301	Odling av plantskoleväxter i växthus
01.302	Odling av plantskoleväxter m.m. på friland
01.410	Mjolkproduktion och uppfödning av nötkreatur av mjölkkras
01.420	Uppfödning av andra nötkreatur och bufflar
01.430	Uppfödning av hästar och andra hästdjur
01.440	Uppfödning av kameler och kameldjur

⁴ Samtliga näringsgrenar finns beskrivna på <http://www.sni2007.scb.se/>

01.450	Uppfödning av får och getter
01.461	Uppfödning av smågrisar
01.462	Uppfödning av slaktsvin
01.471	Äggproduktion (för försäljning)
01.472	Uppfödning av fjäderfä, ej äggproduktion
01.491	Renskötsel
01.492	Uppfödning av sällskapsdjur
01.499	Övrig uppfödning av andra djur
01.500	Blandat jordbruk
01.610	Service till växtodling
01.620	Service till husdjursskötsel
01.630	Bearbetning av skördade växter
01.640	Bearbetning av utsäde
01.700	Jakt och service i anslutning härtill

Även RAMS är en totalundersökning där vi avgränsat populationen till de företag som har SNI-kod 0111-0170.

Det sker alltså inte något urval eftersom det är en totalundersökning av företagen i LBR där det beskrivs om de även finns i FDB och/eller RAMS.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Cut-off används vid skapande av LBR. Det är endast företag som har någon SNI-kod som börjar med 01 i de fem första branscherna i FDB och RAMS som är med i jämförelsen. Företag som inte har SNI-kod som börjar med 01 i de fem första branscherna men i t.ex. bransch nummer sex är alltså inte med.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Undersökningen bygger enbart på registeruppgifter från Lantbruksregistret (LBR), Företagsdatabasen (FDB) och Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

LBR finns redan tillgängligt på statistikenheten på jordbruksverket eftersom de ansvarar för att ta fram LBR. Data från FDB och RAMS beställs från SCB.

2.4.2 Mätning

Jordbruksverket har information om LBR medan SCB har information om FDB och RAMS.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Inget bortfall förekommer i denna undersökning.

LBR baseras till stor del på strukturundersökningen till samtliga jordbruksföretag i Sverige. Svartsbortfall förekommer i viss mån i den undersökningen. År 2016 var det 4 % som inte besvarade enkäten alls.

I SCB:s Företagsregister tilldelas arbetsställen samt andra statistiska enheter SNI-koder. I stort sett alla arbetsställen med anställda har minst en SNI-kod (99,8 procent). För arbetsställen utan anställda saknar 0,8 procent uppgift om SNI-kod. Detta partiella bortfallet är en kvalitetsbrist i FDB. Det var knappt 8 000 verksamma företag som saknade näringsgrenskod år 2016.

2.5 Bearbetningar

Uppgifterna från respektive register har behandlats och matchats mot varandra i dataprogrammet SAS. För att kunna matcha LBR mot FDB och RAMS har person- och organisationsnummer använts. I LBR kan ett företag bestå av flera olika personer. Detta medför att vi inte har ett 1-till-1-förhållande mellan LBR och FDB/RAMS. I första hand har koppling skett mot huvudbrukaren i LBR, men om man inte fått någon träff så har koppling skett mot de övriga personerna på LBR-företaget. Som exempel kan två företag i FDB eller RAMS kopplas till ett LBR-företag. Exempelvis om två syskon driver en gård tillsammans och de både registrerar sig som enskild näringsidkare innebär detta två företag i FDB medan de i LBR troligtvis kan kopplas till ett företag.

Alla företag i FDB och RAMS hade inte fullständiga adressuppgifter. De är markerade med "okänd adress" i tabellerna. Det kan innebära att adressen är skyddad eller att FDB och RAMS inte fått fullständiga adresser från Skatteverket.

I de fall som man fått koppling till LBR från FDB och RAMS, så har uppgift om län, produktionsområde (PO8) osv. hämtats från LBR. Detta beroende på att vi ville kunna koppla på storleksgrupp åker och storleksgrupp jordbruksmark som finns i LBR. Dessutom minimerade vi då också antalet företag med okänd eller utländsk adress.

I matchningen mellan LBR och FDB var det ett antal företag som inte gick att matcha. I arbetet med statistiken 2013 gjordes en del kontroller av de företag i LBR som inte kunde matchas mot FDB för att se om dessa är klassificerade under någon annan verksamhet i Företagsdatabasen. Av de cirka 14 000 företagen i LBR som skickades till SCB 2013 var närmare 70 % klassificerade som aktiva i någon näringsgren utöver jordbruk. Runt 20 % av företagen fanns inte med i FDB alls och resterande 10 % var företag som inte klassificerats som aktiva. Av de aktiva företagen så hittas mer än hälften under näringsgren 02 Skogsbruk.

2020-01-09

2.6 Granskning

Granskning sker av ingående register.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Viss granskning sker i samband med insamling av data till respektive register.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Viss granskning av mikrodata sker i samband med insamling av data till respektive register.

2.6.3 Granskning av makrodata

En granskning av makrodata görs med hjälp av jämförelse av tids-serier totalt och på regional nivå samt med data som redan finns redovisat för respektive register.

2.6.4 Granskning av redovisning

Jordbruksverket följer en produktionsprocess för framställning av officiell statistik. I denna process ingår två typer av granskning inför publicering.

Dels genomförs en omfattande korrekturläsning som granskar om data och beräkningar som presenteras i text, tabblåer och figurer stämmer överens med det data som presenteras i tabellerna. I korrekturläsningen kontrolleras även att publikationen följer den fastlagda mallen för våra publikationer och att språket är lättläsligt och korrekt.

Utöver korrekturläsningen går en granskningsgrupp (bestående av ett antal medarbetare vid Jordbruksverkets statistikenhet) igenom publikationen och dess medföljande material med avseende på resultatens rimlighet, publikationens struktur, vad som lyfts fram i text och rubriker samt om presentationen är lättillgänglig för användarna.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Statistiken baseras på att data från de olika registren är fullständig.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Skattningsförfarande består helt och hållet av summeringar av totaler.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Samtliga register bedöms ha hög tillförlitlighet. Inga osäkerhetsmått tas fram för denna statistik.

LBR, FDB och RAMS baseras på diverse olika källor, både undersökningar och administrativa register, som påverkar registrens kvalitet. Nedan beskrivs tillförlitligheten i ett par av källorna, samt uppdateringar, kontroller och osäkerhetsmått.

Lantbruksregistret

Lantbruksregistret, LBR, används som grund för den jordbruksstatistik som levereras till EU vilket innebär att det ställs krav på hög kvalitet. LBR används också som underlag i diverse Statistiska meddelanden samt av bland annat jordbruksdepartementet, länsstyrelser och kommuner, forskare och allmänheten.

Källor, uppdateringar och kvalitet

LBR baseras på både enkätundersökningar och administrativa register. En viktig källa till LBR är strukturundersökningen (FSS) om jordbrukets struktur. Undersökningen genomförs av samtliga EU:s medlemsstater enligt förordningen om Strukturundersökningarna (EG) nr 1166/2008. Denna förordning innebär att undersökningen numera genomförs vart tredje år mot vartannat år perioden 1999 till 2007. De år som strukturundersökningen genomförs kan alla variabler i LBR uppdateras. Övriga år sker uppdateringar med hjälp av andra undersökningar (exempelvis djurräkningen) och registeruppgifter. Hela LBR är därför inte möjligt att uppdatera utan "senast kända värde" används tills ny information finns tillgänglig. Både FSS och de årliga djurräkningarna har förordningar som innebär att precisionskrav på medelfel för den statistik som skickas till EU:s statistikmyndighet Eurostat måste uppfyllas.

De av administrativa register som används för att uppdatera LBR är främst Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd (ARARAT) och centrala nötkreatursregistret (CDB).

- I ARARAT återfinns bland annat uppgifter om jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd och ersättningar. Dessa baseras på Rådets förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitikerna och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare. När jordbrukarna ansöker om gårdsstöd måste de deklarerat användningen av all jordbruksareal på jordbruksföretaget, t.ex., vilka grödor som odlas, arealen för respektive gröda eller arealer för träda. Kvaliteten i ARARAT bedöms som mycket god på grund av regelbundna kontroller,

både administrativa och i fält, som utförs. Konsekvenserna för jordbrukarna är stora om ansökan är felaktig.

- I strukturundersökningen används CDB för att hämta in uppgifter om antalet nötkreatur. CDB upprättades enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 av den 17 juli 2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter. I CDB framgår det dock inte om enskilda kor är mjölkkor eller am- och dikor. Därför antas vid statistikframställningen att alla kor hos producenter av mjölk för försäljning är mjölkkor. Detta antagande görs mot bakgrunden att mjölkproduktionen i Sverige är specialiserad och endast i ringa omfattning kombineras med uppfödning av köttdjur. Det förekommer dock att kor för köttproduktion finns hos mjölkproducenter. Vanligast förekommande är detta när en mjölkproducent håller på att avveckla sin verksamhet för att sedan gå över till köttproduktion. Detta innebär att antalet mjölkkor överskattas något samtidigt som antalet övriga kor underskattas med samma andel. Denna över- och underskattning bedöms dock vara mindre än 1 %. De uppgifter som hämtas från CDB bedöms hålla mycket hög kvalitet. Detta eftersom det utförs både administrativa kontroller och fältkontroller. Att jordbrukaren uppdaterar CDB och att informationen är korrekt är i jordbrukarens intresse då eventuella felaktigheter eller förseningar kan innebära delvis förlorat gårdsstöd eller ytterligare kostnader.

Eftersom uppgifterna i LBR kommer från diverse olika källor används orgid, kundnr, PPN, telefonnummer och adress för att koppla samman företagen. Det största problemet vid uppdateringar är att kopplingarna mellan de olika källorna inte är hundra procent. Ett antal företag försvinner samt tillkommer varje år på grund av detta. Om nya uppgifter inte kan kopplas samman med ett tidigare företag skapas ett nytt. De nytillkomna företagen består till viss del av företag där man bytt person som söker stöd och där vi inte kan hitta någon koppling till ett existerande företag i LBR. De företag som försvinner är företag som tidigare ingått i något av stödsystemen, men som nu inte söker några stöd. Dessa företag samlas i en pott och ingår i utskicket vid nästa strukturundersökning för att man inte ska missa några företag som slutar att hämta stöd, men som ändå fortsätter med sitt lantbruk.

Kontroller och osäkerhetsmått

Då strukturundersökningen är en så pass stor del av LBR beskrivs här ett par kontroller och imputeringar som görs för att säkerställa så hög kvalitet som möjligt i slutresultaten.

Uppgifterna samlas in via postenkät eller webbenkät. För uppgifter som inkommer via webben kontrolleras enskilda uppgifter genom programmerade valideringar i webbsystemet. Även ifyllda frågeformulär som kommer in till Jordbruksverket gick igenom samma valideringar efter att de hade blivit skannade och verifierade. De programmerade valideringarna består bland annat av kontroller av att enkäten är fullständigt ifylld, summeringskontroller och extremvärden.

I de fall där data inte går igenom valideringskontrollerna görs en manuell kontroll. För att komplettera eller rätta till uppgifterna görs telefonintervjuer med jordbrukarna eller uppgifterna hämtas från register eller tidigare undersökningar. Om varken intervjuer eller tidigare uppgifter finns att tillgå används olika imputeringsmetoder.

Över- och undertäckning förekommer bland målpopulationen till strukturundersökningen.

- Övertäckning kan exempelvis vara om jordbruksföretag som lagts ner fanns med i undersökningen. Upptäcks de under undersökningens gång så kan de tas bort.
- Undertäckning kan exempelvis vara nybildade företag som inte fanns med i varken ARARAT, CDB eller fjäder-, får- eller svinregistret, dessa är inte med.

Då LBR till stor del bygger på enkätundersökningar finns risk för mätfel. Det kan exempelvis röra sig om ifall företag lämnat fel uppgifter i frågeformuläret till undersökningen eller i sin rapportering till de administrativa register som används. Generellt bedöms mätfelen i undersökningen vara mycket små. Detta p.g.a. det faktum att jordbrukarna under en lång rad av år har lämnat uppgifter av ungefär samma karaktär till Lantbruksstatistiken och därför har god vana av att fylla i denna typ av frågeformulär. Däremot fanns enskilda avsnitt i frågeformulären där jordbrukarna dels ställde mer frågor per telefon om vad som skulle fyllas i, dels utelämnade svar i högre grad.

Svarsbortfall förekommer i viss mån i strukturundersökningen. År 2016 var det 4 % som inte besvarade enkäten alls.

Företagsdatabasen

Företagsdatabasen (FDB), som är ett av SCB:s basregister, används som urvalsram för främst ekonomisk statistik både inom och utanför SCB. FDB används också som urvalsram via systemet för sam-

2020-01-09

ordnade urval (SAMU). FDB används som samordningsinstrument avseende bestånd, enhetsavgränsningar och klassificeringar för hela den ekonomiska statistiken. Ur FDB hämtas också namn- och adressuppgifter på de företag, arbetsställen och/eller verksamhetsenheter som ska ingå i olika undersökningar. Förutom användningen inom Sverige rapporteras uppgifter årligen till Eurostat.

Källor, uppdateringar och kvalitet

För att upprätthålla en hög kvalitet i FDB uppdateras uppgifterna så ofta som möjligt. De viktigaste uppdateringarna sker löpande från Skatteverket, Bolagsverket och Svensk Adressändring AB. Enligt förordningen (SFS 1984:692) om det allmänna företagsregistret får Skatteverkets och Bolagsverkets register användas som källor. I FDB ska den senast tillgängliga information om företagen och deras verksamhet finnas. Eftersom företagsuppgifterna från FDB används så pass utbrett på SCB och av andra aktörer i samhället ökar chansen för att fel i uppgifterna hittas och rättas till.

För att FDB ska kunna hålla hög kvalitet krävs det att de administrativa källorna håller hög kvalitet.

Hos Skatteverket gör företag sin grundregistrering, detta är ett måste för att bli registrerad för moms, som arbetsgivare och för F-skattsedel. För att en företagare ska kunna betala ut ersättning måste man registrera sig hos skatteverket som arbetsgivare. Det ligger så pass starkt i företagarens eget intresse att själva registreringen blir gjord vilket innebär att själva grundregistreringen inte ger upphov till stora mätfel.

Däremot har det visat sig finnas viss risk för mätfel i registreringen av uppgift om belägenhetsadress. Antingen fyller inte företagaren i belägenhetsadress eller missförstår frågan och fyller i postadress eller hemadress i stället för belägenhetsadress. Detta innebär att belägenhetsadressen hänförs till fel län eller kommun vilket kan ge ett missvisande resultat.

Eftersom Skatteverkets register används i så stor utsträckning i FDB påverkas innehållet i FDB av de definitioner och regler som gäller i skatteregistren. Gör Skatteverket ändringar i definitionerna kan det få stora konsekvenser i FDB. Bland annat så har gränserna i momsregistret förändrats under åren. I FDB innebär en registrering i momsregistret att en juridisk enhet i FDB betraktas som verksam. Följande definitionsförändringar har till exempel gjorts:

- 1987 höjdes gränsen för momsregistrering från 10 000 kr till 30 000 kr, vilket ledde till att antalet verksamma företag minskade med ca 30 000 företag.

- 1991 höjdes momsgränsen till 200 000 kr och ett stort antal företag, ca 70 000, inaktiverades.
- 1996 sänktes momsgränsen från 200 000 kr till 0 kr, och över 200 000 företag tillkom.

Näringsgrenskodning, SNI

Företagens verksamhet beskrivs med näringsgrenskoder (SNI-koder) enligt den gällande standarden för svensk näringsgrensindelning. SNI ingår i ett internationellt system av ekonomiska klassifikationer och utgår från EU:s näringsgrensstandard NACE. Den nu gällande versionen av SNI benämns SNI 2007, motsvarande EU-version är NACE Rev. 2. Användandet av NACE är obligatoriskt inom det europeisk-statistiska systemet vilket gör att den svenska statistiken är jämförbar på europeisk nivå.

SNI-kod sätts i samband med registrering hos Skatteverket, antingen av företaget självt eller av Skatteverkets handläggare. Ett företag kan registrera en eller flera SNI-koder som ska återspegla företagets ekonomiska verksamhet. Eftersom företagaren till viss del själv väljer SNI-kod finns en risk för *mätfel* om ett företag registrerar fel näringsgrenstillhörighet. Det är däremot i många fall företagarens intresse att uppge rätt näringsgren då koden kan ha betydelse för att exempelvis få nedsättning av arbetsgivar- och egenavgifter inom stödområde. I SCB:s Företagsregister tilldelas även arbetsställen samt andra statistiska enheter SNI-koder. I stort sett alla arbetsställen med anställda har minst en SNI-kod (99,8 procent). För arbetsställen utan anställda saknar 0,8 procent uppgift om SNI-kod. Detta *partiella bortfallet* är en kvalitetsbrist i FDB. Det var knappt 8 000 verk samma företag som saknade näringsgrenskod år 2016.

SNI-koder underhålls och uppdateras i registret utifrån feedback från undersökningar, ändringar från Skatteverket eller andra kontakter. Om ett företag ändrar sin verksamhetsinriktning uppmanas de av bland annat Skatteverket och SCB att ändra sin SNI-kod genom antingen www.verksam.se eller kontakta Skatteverket. Det finns en risk att företag ändrar sin verksamhet utan att meddela detta och därmed kvarstår med felaktig SNI-kod i registren.

För lantbruksföretagen i FDB har SCB vid ett par tillfällen tidigare år använt lantbruksregistrets (LBR) uppgifter om verksamheten som grund för SNI-kodningen. Detta för att minimera risken för mätfel på grund av fel SNI-kod. Senast detta gjordes var 2008 och det är inte bestämt när det ska ske igen. En anledning till varför FDB inte tar hjälp av LBR är på grund av svårigheter att matcha företagen vilket leder till mycket manuellt arbete som kräver mycket resurser.

Kontroller och osäkerhetsmått

All den administrativa informationen som kommer från Skatteverket kontrolleras både maskinellt och manuellt för att kontrollera validitet och rimlighet. Felaktigheter och orimligheter åtgärdas innan den egentliga uppdateringen sker. De flesta förändringar på företag med över 10 anställda och företag med flera arbetsställen leder till en kontakt med företaget innan ändring görs i FDB.

I FDB kan ett företag ha flera arbetsställen. Varje arbetsställe ska ha ett arbetsställesnummer. Uppgiftsskyldighet om arbetsställesnummer regleras i Skatteförfarandelagen (2011:1244).

SCB skickar årligen ut enkäten "Kontroll av uppgifter i SCB:s Företagsdatabas" till alla företag med mer än ett arbetsställe, cirka 8 000 företag. Dess primära syfte är att företagen ska kontrollera arbetsställesnumret (ASTNr), som ska anges på varje anställds kontrolluppgift (KU) till Skatteverket. Enkäten samlar även in ändrade adressuppgifter m.m. som gör det möjligt att hitta och korrigera felaktigheter i registret.

För FDB är de största osäkerheterna täckningsfel och mätfel. Eftersom FDB baseras på administrativa register finns en stor risk för under- och övertäckning. Framst på grund av att det tar en viss tid att registrera informationen om att en verksamhet har lagts ned respektive startats upp. Täckningsfel beror också på att informationskällor saknas samt systembegränsningar. SCB bedömer ändå att fullständigheten i registret är mycket god.

Så kallad "svart verksamhet" saknas i Företagsdatabasen vilket bidrar till undertäckning.

Undertäckning uppstår också då FDB inte har möjlighet att fånga upp om nya företag har fler än ett arbetsställe. FDB använder här enbart information från andra undersökningar på SCB som har direkt kontakt med företag.

Övertäckning i sin tur kan uppstå då företag som inte längre har någon ekonomisk verksamhet fortfarande är registrerade för moms hos Skatteverket. Dessa företag finns då kvar i FDB som verkamma vilket resulterar i att användare får med en viss del inaktiva företag i sina urval.

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik

Då användarna av den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, är många ställs också krav på hög kvalitet. Framst används statistiken av olika regionala aktörer såsom kommuner, länsstyrelser, regioner, statliga verk och myndigheter. Detta för att beskriva landets sysselsättningsutveckling och näringsstruktur. Statistiken används även som informationskälla i andra SCB-undersökningar samt för

2020-01-09

urval och stratifiering. Sysselsättningsförhållandena som beskrivs i RAMS överensstämmer i stort sätt med Arbetskraftsundersökningarnas (AKU) resultat.

För att kvalitén i RAMS ska vara hög krävs tillförlitliga register som håller hög kvalitet. En osäkerhet som kan uppstå vid användandet av enbart administrativa register är då uppgifterna har ett annat syfte än den statistikframställning som RAMS avser. Överlag håller de registeruppgifter som RAMS använder god kvalitet men uppgifterna kan behöva bearbetas för att kunna användas.

Källor, uppdateringar och kvalitet

Uppgifter hämtas främst från skatteadministrativa register samt statistikregister som SCB förfogar över. Information om förvärvsarbete återfinns på de kontrolluppgifter som varje arbetsgivare är skyldig att lämna till Skatteverket för de personer som fått kontant bruttolön eller annan ersättning utbetald under året. Personer som deklarerar näringsverksamhet lämnar s.k. Standardiserade räkenskapsutdrag (SRU). SCB får tillgång till båda dessa material genom överföring från Skatteverkets databas. Uppgifterna från Skatteverket kompletteras med företags- och arbetsställeinformation från SCB:s Företagsdatabas (FDB) där senast kända uppgift används.

Då RAMS bygger på registeruppgifter används huvuddelen av de variabler som samlas in utan ytterligare granskning. Det innebär att kvaliteten är densamma som i källregistren.

Variablerna som hämtas från Skatteverkets kontrolluppgiftsregister kan antas ha god kvalitet då uppgifterna granskas och korrigeras av Skatteverket för att tjäna som underlag för statens skatteintag. Även de uppgifter som hämtas från andra SCB-register anses ha god kvalitet med avseende på de variabler som ingår i RAMS.

Mellan årgång 2010 och 2011 skedde två metodförändringar i RAMS för att förbättra kvalitén. Förändringarna gällde personer som är 65 år eller äldre och gjordes främst för att få en enhetligare behandling av gruppen egna företagare samt för att populationsavgränsningen beträffande ålder ska överensstämma med Arbetskraftsundersökningen, AKU. Den gamla metoden som gällde 2010 och tidigare innebar att egna företagare mellan 65-84 år avgränsats tillsammans med personer som har kontrolluppgifter när det bedöms om företaget är förvärvsarbete eller ej. Företagare har här inte någon lön utan resultatet av aktiv näringsverksamhet har summerats som ett lönebelopp. Detta lönebelopp har behövt komma över ett visst gränsvärde för att egna företagare ska klassas som förvärvsarbete. Enligt denna metod var det därmed svårare för egna företagare över 65 år att klassas som förvärvsarbete. Metoden ledde till en rejäl nedgång bland de äldre egna företagarna. För egna

företagare mellan 15 och 64 år har det räckt med att deklarerat en aktiv näringsverksamhet för att klassas som förvärvsarbetande oavsett om verksamheten bedrivs med över eller underskott.

Enligt den nya metod som gäller från och med år 2011 klassas egna företagare över 65 år på samma vis som de under 65 år. Detta innebar en markant ökning av antalet egna företagare över 65 år. Näringsgren Jordbruk, skogsbruk och fiske var en näringsgren där många egna företagare tillkom.

I RAMS 2011 reviderades även den övre åldersgränsen. Tidigare år har personer mellan 15-84 år kunnat bli klassificerade som förvärvsarbetande. Från och med 2011 är den övre åldersgränsen 74 år vilket överensstämmer med AKU.

I rapporten, JO 34 SM 1801, redovisas resultat för 2010 enligt både den gamla och nya metoden.

Kontroller och osäkerhetsmått

Eftersom huvuddelen av uppgifterna som samlas in till RAMS kommer från register där granskning av uppgifterna redan gjorts kontrolleras och bearbetas inte de flesta uppgifterna igen.

Följande två variabler kontrolleras dock extra noga:

- Arbetsställesnummer:
Denna variabel överförs ogrundad från Skatteverket eftersom de enbart samlar in uppgiften för SCB:s räkning. Alla företag med mer än ett arbetsställe ska ange arbetsställesnummer på kontrolluppgifterna. Uppgiften används för att möjliggöra en koppling mellan en individ, det arbetsställe denne arbetar vid och uppgifter om detta arbetsställe. Numret används för att hämta uppgifter om arbetsställets näringsgren och belägenhet från FDB. Mycket arbete läggs ner på att granska dessa uppgifter om arbetsställesnummer och vid stora avvikelser från förväntade värden, exempelvis om arbetsställesnumret har angivits fel eller värden saknas kontaktas arbetsgivarna/företagen för rättning. Andra orsaker kan vara att organisationsnumret som anges på kontrolluppgiften inte finns i Företagsdatabasen eller att ett visst företag har flera arbetsställen, utan att detta kommit till SCB:s kännedom. Rättning av arbetsställesnummer sker via webb- eller postenkät. Övriga felaktiga uppgifter kontrolleras och rättas antingen genom kontakt (telefon, brev etc.) med aktuellt företag eller utifrån annan hjälpinformation.
- Sysselsättningsstatus:
Denna variabel granskas noga då den delvis baseras på en

2020-01-09

metod. För att definieras som sysselsatt/förvärvsarbetande i RAMS krävs att personen är mellan 15-74 år och har arbetat minst 4 timmar i november månad. Personer som är över 74 år redovisas alltid som ej förvärvsarbetande. Företagare som deklarerar inkomst av aktiv näringsverksamhet skattas också som förvärvsarbetande. Om en person driver fler näringsverksamheter ska minst en av dessa bedrivas aktivt för att skattas som förvärvsarbete. Aktiv näringsverksamhet innebär att företagaren ska ha ägnat sig åt verksamheten i en omfattning som motsvarar minst en tredjedel (ca 500 timmar) av en anställning på heltid. Här kan *mätfel* förekomma om uppgiften huruvida näringsverksamheten är aktiv eller passiv saknas.

Att sysselsättningen utgår från de som arbetat minst 4 timmar i november används också av ILO (International Labour Organization). Arbetstid finns dock inte i de administrativa register som RAMS använder vilket gör att inkomstuppgifter, utbetald kontant bruttolön enligt kontrolluppgifter från arbetsgivare, används som grund för klassificeringen. Denna metod för att skatta sysselsättningen innebär att viss felklassificering förekommer främst gällande säsongarbetande personal och de med lös anknytning till arbetsmarknaden. Främst är det två feltyper som kan förekomma, nämligen att novembersysselsatt klassificeras som ej förvärvsarbetande och ej november-sysselsatt klassificeras som förvärvsarbetande. Det uppstår då viss grad av mätfel i variabeln "sysselsättningsstatus" som främst beror på felaktig eller saknad uppgift om vilken tid som kontrolluppgiftens information omfattar eller saknad uppgift om vilken tid företagarinkomsten gäller. För företagarinkomsten antas att företaget har haft verksamhet hela året. Dessa mätfel påverkar de antal sysselsatta/förvärvsarbetande och förvärvsintensitet men olika felklassificeringar tar till viss del ut varandra på aggregerad nivå.

Under- och övertäckning är en felkälla som innebär att individpopulationen innehåller eller saknar personer som egentligen ska finnas med eller inte finnas med. Uppgifterna hämtas från Registret över totalbefolkningen (RTB) och det rör sig om personer som flyttat in i landet respektive flyttat ut ur landet, avlidit före den 31/12 samt personer som emigrerat/bor utomlands under hela året, men som fortfarande är folkbokförda i Sverige.

I uppgifterna som hämtas från FDB förekommer både under- som övertäckning gällande företag och arbetsställe. Detta på grund av

2020-01-09

eftersläpningar av rapportering till Företagsdatabasen (FDB). Det kan avse tillkomna företag och/eller arbetsställen som ej har registrerats och avslutade företag och/eller arbetsställen som ej har avregistrerats. Undertäckning kan också avse företag och/eller utbetalare av lön som ej uppfyller kriterierna för att ingå i FDB.

2.7.4 Röjandekontroll

Röjandekontroll sker vid produktion av tabellerna som ingår i det Statistiska meddelandet (SM) och i databasen. Inga data presenteras i de fall då antalet försålda fastigheter i en redovisningsgrupp är färre än ett tröskelvärde. I de fall data måste censureras, görs detta alltid i flera redovisningsgrupper för att undanröja möjligheten att ta fram enskilda värden genom subtraktion av andra redovisningsgrupper från totaler.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Totalt var det 62 937 företag och 108 314 sysselsatta i LBR. Det var totalt 131 571 företag i FDB som hade minst en SNI-kod som började på 01 "Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill" i någon av de fem första branscherna. Det var 53 685 sysselsatta i ordinarie företag och kombinatörsföretag i RAMS med SNI-kod som börjar på 01.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Undersökningen har genomförts som planerat. Inga avvikelser har gjorts.